

זרעך ובריתי נאמנת לו דור לדור כסאך סלה ואם אין בניו הולכין בדרכיו אז אין הבטחה שזרעו ירש את המלכות וא"כ בזמן שאין זרעו ואם יעמוד מלך מבני ישראל שהולך בדרך ה' והוגה בתורה עפ"י התורה אז הוא דין מלך ואז מחויבין אנו לכבדו כמלך. וכתבי זה בדרך סלק"ד אריכתא כי אין לי ראייה לכאן ולכאן..

ואולי יש לפרש הפסוקים ע"ד הכרעה (עי' במאירי תהלים פ"ט) ושמתי לעד זרעו וכסאו עד עולם שתהא עד עולם כלומר בלי הפסק ואף אם יעזבו בניו תורתו וחוקותיו יחללו שיענשם ביסורים כאשר ייסר איש

[אוצר החכמה]

את בנו והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם (ש"א י"ד) ולא שיפסיק המלכות בכך וכדכתיב וחסדי לא אסיר מעמו כי הבטחתיו בשבועה וכדכתיב אחת נשבעתי וגו' זרעו לעולם יהיה וכסאך כשמש נגדי כלומר כימי השמש וכן כירח יכון לעולם עכ"ד. אך יש מפרשים שסוברים דיש עכ"פ הפסק אבל אין הדבר הכרע.

לבלתי רום לבבו מאהיו ולבלתי סור מהמצוה (שופטים) התורה מלמדת את המלך שאם יהיה בעונה יוכל להשפיע על העם שלא יוסר מן המצוה כי לב המלך הוא לב העם. אדמו"ר מתורת בעלזא.

מצוה ת"ק

שלא לשכון בארץ מצרים לעולם

שלא נוסף לשוב למצרים לעולם כלומר שלא נילך לקבוע דירתנו במצרים ועל זה נאמר וה' אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה לעולם וגו'

הרא"ש ש' שת' כי מה שהותר לילך שם לסחורה הוא דרך עראי אבל להתיישב שם ולשלוח סוסים משם אסור ואפשר שכוונתו הוא כ"ד הנ"ל.

ות' הרמב"ן דעיקר הטעם הוא כי הזהיר שלא ירבה לו סוסים אפילו מאוצרו ומארץ שנער או בדרך סחורה המותרת שלא יבטח על רכבו כי רב ועל פרשיו כי עצמו מאד אבל יהיה מבטחו בשם אלהיו ואח"כ הזהיר על המלך שלא ישיב את העם מצרימה שיהיו לו שם מעבדיו ומעמו שרי מקנה יושבים בערי הרכב למען הרבות סוס וכו' עש"ה.

ומשמע דסברת הרמב"ן מחודשת דהעיקר שהזהירה תורה בסוסים הוא שלא יבטח על רכבו ועל פרשתו כי עצמו מאד אבל יהיה מבטחו בשם אלהיו ואח"כ הזהיר על המלך שלא ישוב העם מצרימה שיהיה שם מעבדיו ומעמו שרי מקנה יושבים בערי הרכב למען הרבות סוסים (ומסתפקנא אם כ"ז שייך בעצם להאיסור הראשון או"ד שהוא דין מיוחד או להעם או להמלך וכאשר יבואר). ומסיים הרמב"ן וטעם בא לומר אעפ"י שתשים עליך מלך ככל הגוים אשר סביבותיך רק שלא יהיה כמלכי הגוים אשר סביבותיכם כאשר יעשו הם שכל חפצם במלכים למען הרבות להם סוסים ופרשים..

נמצא דהרמב"ן חולק על רש"י בהאיסור שלא ישיב העם מצרימה דהרמב"ן סובר שהטעם שלא ירבה לו סוסים היינו שלא יבטח על רכבו כי רב אבל מבטחו הוא ה' אלהיו אך יש עוד אזהרה אחרת שלא ישוב העם

מסתימת הלשון "שלא נוסף" הוא משום דבקרא ג"כ כתיב לא תוסיפון לראותם עד עולם וז"פ.

לכאורה יש פלא עצומה כאן דהאידך באה כאן הלאו הזה באמצע פרשת מלך היינו שהחינוך הקדים לעיל (מצוה תצ"ז) שלא למנות מלך על ישראל כ"א מבני ישראל ואח"כ במצוה תצ"ט שלא ירבה המלך סוסים ופתאום (ת"ק) שלא לשכון בארץ מצרים לעולם ואח"כ מצוה תק"א חוזר למצות המלך שלא ירבה לו המלך נשים ושוב (תק"ב) שלא ירבה כסף וזהב וכו'.

וע"כ צ"ל דעיקר מצוה זו שלא ירבה המלך סוסים הוא כמ"ש לבל ישיב העם מצרימה למען הרבות סוס ושיקבע דירתו במצרים לגדל לו סוסים וכו' וכיון שכל עיקר הטעם שלא יגדל סוסים הוא שמא יקבע דירתו בארץ מצרים לכן אח"כ הביא החינוך מצוה זו שלא לשכון בארץ מצרים וכאשר יבואר..

אך ראיתי ברמב"ן עה"ת שהביא לשון רש"י לא ירבה לו סוסים וברש"י וז"ל אלא כדי מרכבתו שלא ישיב את העם מצרימה שהסוסים באים משם שנאמר ותעלה ותורד מצרימה בשש מאות כסף לשון רש"י.

והק' הרמב"ן שהרי אמרו בירושלמי סוף סנהדרין לשיבה א"א חוזר אבל אתה חוזר לסחורה ולפרקמטיא ולכבוש את הארץ ואם ישלח המלך ויקנה משם סוסים והרבה סחורה היא זו ומותר (וצ"ע בקושיתו שהרי שמא הוא איסור חדש בזה שלא יעשה סחורה בא"מ או דשמא דדין סחורה של המלך הוא כדין סחורה של היחיד וע"י בת'